

Příloha k Průvodci pro přípravu obcí na požadavky GDPR

Modelová situace obce

Aplikace práva na výmaz osobních údajů v prostředí obce

Životní situace: Obce a právo subjektu údajů na výmaz? Jak postupovat v případě vzneseného požadavku na aplikaci tohoto práva? A musí být vůbec k aplikaci tohoto práva podána žádost, nebo se právo uplatní i automaticky? Pokud ano, pak v kterých případech?

Popis životní situace:

- V životě obcí je řada situací, kdy jsou právního titulu znemožňujícího jejich výmaz, k výmazu dojít nemůže. Subjekt údajů musí být v případě podání žádosti o výmaz o takové skutečnosti informován a jeho žádost o výmaz může být z důvodu existence právního titulu pro další zpracování údajů zamítnuta. Je-li zpracování údajů nezbytné pro plnění zákonné povinnosti správce (čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR).
- Je-li prováděn úkol ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce (čl. 6 odst. 1 písm. e) GDPR)
- Je-li zpracování nutné pro plnění smlouvy (čl. 6 odst. 1 písm. b) GDPR)
- Jde-li o naplňování oprávněného zájmu správce (čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR)
- Jedná-li se při zpracování o ochranu životně důležitých zájmů subjektů údajů nebo jiných fyzických osob (čl. 6 odst. 1 písm. d) GDPR)
- Pokud ke zpracování údajů subjekt udělil svůj souhlas (a tento souhlas před podáním žádosti o výmaz neodvolal).

Proces uplatnění práva:

Proces výmazu souvisí s realizací práva subjektu údajů na výmaz (práva být zapomenut, upraveno v čl. 17 GDPR) v případech, kdy daných údajů již není zapotřebí pro předmětný účel zpracování. Pokud není právo na výmaz (tak, jak by podle GDPR mělo být), realizováno obcí jako správcem údajů automaticky, má subjektů údajů právo uplatnit je prostřednictvím své žádosti. Výmaz by měly jednotlivé úseky obecního úřadu realizovat po konzultaci s pověřencem pro ochranu osobních údajů (tam, kde je toho pro řádnou realizaci výmazu zapotřebí), není však nutné, aby k němu dával svůj souhlas, ani aby byl o realizaci každého jednotlivého výmazu individuálně informován.

Limitem pro uchování osobních údajů v období po realizaci těchto právních titulů (splnění zákonné povinnosti, naplnění smlouvy, úkolu ve veřejném zájmu nebo oprávněného zájmu správce) je zde přitom nastavená skartační lhůta. Teprve za předpokladu, že nedojde k výmazu údajů po uplynutí skartační lhůty a na ni navazujícího skartačního řízení a v případech, že dokument nebude v rámci skartačního řízení vybrán za archiválii, subjekt údajů se může s úspěchem dovolávat svého práva na výmaz. Takových případů však bude v prostředí obcí zřejmě naprosté minimum.

Pravidla pro uplatnění práva:

Výmaz osobních údajů by v optimálním případě měla obec jako správce údajů realizovat automaticky po skončeném skartačním řízení, tedy období nutného zpracování osobních údajů v souladu s příslušným právním titulem. V prostředí obce bude tato záležitost souviset s nastavenými skartačními lhůtami a realizací skartačního řízení a automatický výmaz údajů by tedy obci neměl činit problém.

Právo lze uplatnit i na žádost, a to v případech, kdy je další zpracování osobních údajů z pohledu subjektu údajů již nezákonné, v praxi tedy zejména tam, kdy subjekt údajů odvolal svůj souhlas se

zpracováním údajů. Pokud nejsou podmínky pro uplatnění práva na výmaz splněny, případně jde o situaci, kdy obecné nařízení vylučuje aplikaci práva na výmaz, budou tyto skutečnosti výmazu bránit. Právo na výmaz tedy není právem absolutním – naopak je relativní a jeho hranice jsou dány existencí jakéhokoli právního titulu pro zpracování údajů.

Při uplatnění práva na žádost je třeba myslet na to, že obec jako správce údajů musí nejprve občana, který požádal o výmaz svých údajů, jednoznačně identifikovat tak, aby se nedopustila porušení zabezpečení osobních údajů.

Příklady:

- *Občan požádá osobně na podatelně o výmaz svých osobních údajů. Obec ho nejdříve jednoznačně identifikuje prostřednictvím nahlédnutí do jeho občanského průkazu, aby vůbec mohla případný výmaz provést.*

Následně vyhodnotí, že většinu údajů o občanovi drží na základě různých právních titulů, především potom právních povinností, které jí ukládají jiné právní předpisy. Jde například o vedení agendy místních poplatků, kde obec plní svou povinnost uloženou jí právním předpisem a o nájem obecního bytu, kde je právním titulem pro zpracování plnění smlouvy. Krom jiného také zjistí, že o občanovi publikovala informace o jeho pracovních úspěších na obecním webu a zde šlo o zpracování údajů na základě zpravodajské licence. Na tyto údaje se taktéž právo na výmaz nevztahuje. Mimo jiné byly také osobní údaje občana součástí kontaktní databáze zájemců o e-mailová sdělení obsahující informace o společenském a kulturním dění v obci, kde byl právním titulem občanem udělený souhlas. U tohoto druhu zpracování údajů mohl být výmaz proveden.

Občan nakonec obdrží srozumitelnou informaci o tom, zda a jakým způsobem byl požadavek vyřízen a v případě údajů, které nemohly být vymazány, musí být uveden důvod, proč se tak nestalo. V daném případě lze uvažovat pouze o výmaz kontaktních údajů občana z databáze, kde je veden na základě svého souhlasu jako základního právního titulu ke zpracování údajů. Před výmazem by však měl svůj souhlas se zpracováním formálně odvolat.

- *Obec obdržela od občana osobně na podatelně obecního úřadu žádost o výmaz všech jeho údajů z tištěného zpravodaje, který byl již distribuován a současně je v .pdf verzi publikován na webových stránkách obce. Pro ověření jeho totožnosti dle občanského průkazu přistoupila k analýze důvodů pro zpracování těchto údajů. Zjistila, že všechny informace o občanovi, byly publikovány v rámci informování o dění v obci, neb občan byl v minulosti aktivně činný v oblasti kultury. Řada článků též obsahovala jeho fotografie, které však byly vždy pořízeny s jeho vědomím, neb na nich půzoval.*

Obec proto usoudila, že informace byly publikovány na základě novinářské licence, která tvořila základní právní titul pro jejich zpracování. Podobizny (fotografie) občana pak byly pořízeny na základě svolení s využitím vyobrazení podoby uděleným podle občanského zákoníku. Ten v § 87 stanoví, že bylo-li svolení s využitím vyobrazení podoby fyzické osoby odvoláno, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod, nahradí odvolávající škodu z toho vzniklou osobě, které svolení udělil.

Žadatel byl tedy informován, že informace o jeho osobě nelze vymazat, neb právním titulem pro jejich publikaci nebyl jeho souhlas, nýbrž realizace novinářské či reportážní činnosti. Současně byl informován, že pokud by jeho žádost o výmaz informací měla být posouzena jako odvolání svolení s publikací vyobrazení jeho podoby, lze informace o jeho osobě obsažené v elektronické verzi obecního zpravodaje z webu stáhnout. Předpokladem pro to by však měla být úhrada nákladů, které s tím budou spojeny.

Příklady dobré praxe při řešení modelové situace:

- ☺ *Obec si nastavila přesný harmonogram výmazů jednotlivých kategorií osobních údajů, u kterých došlo k expiraci právních titulů pro jejich zpracování a přizpůsobila jim nastavení svých skartačních lhůt a pravidel pro navazující skartační řízení.*
- ☺ *Všechny úseky obce dostaly instrukce, že při realizaci výmazu údajů se musí řídit interním předpisem obecního úřadu (skartačním řádem) a současně o realizovaných skartačních řízeních pravidelně informovat pověřence. V případech, kdy si nejsou jisti správností realizace výmazu, měli všichni pracovníci konzultovat jednotlivé případy s pověřencem.*

Příklady špatné praxe při řešení modelové situace:

- ☹ *Obec se začala zabývat žádostí svého občana o výmaz jeho osobních údajů v obecní kronice.*
- ☹ *Obec před zahájením realizace práva na výmaz na žádost občana neověřila jeho totožnost*
- ☹ *Úřednice vymazala na základě žádosti občana údaje, které obec potřebovala vést i nadále z důvodu plnění svých zákonných povinností na úseku stavebního řádu.*

Testová otázka:

Musí obec žádostem o výmaz osobních údajů vždy vyhovět?

- 1) ano
- 2) ano, v případech že zpracovává osobní údaje v rámci veřejné moci
- 3) **ne, jsou případy, kdy výmazu brání jiné právní důvody pro uchování osobních údajů**
- 4) žádosti o výmaz osobních údajů se obcí netýkají

Odůvodnění správnosti odpovědi: Právo na výmaz údajů je právem relativním a jeho limity jsou v obecné rovině dány existencí právních titulů odůvodňujících zákonnost dalšího zpracování údajů. V prostředí obce by pak měly být nastaveny takové skartační lhůty a taková pravidla pro skartační řízení, které odpovídají postupné expiraci právních titulů pro zpracování údajů. Těmi mohou být plnění zákonné povinnosti správce (čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR), provádění úkolu ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce (čl. 6 odst. 1 písm. e) GDPR), nezbytnost zpracování údajů pro plnění smlouvy (čl. 6 odst. 1 písm. b) GDPR), naplňování oprávněného zájmu správce (čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR), ochrana životně důležitých zájmů subjektů údajů nebo jiných fyzických osob (čl. 6 odst. 1 písm. d) GDPR) nebo souhlas se zpracováním osobních údajů udělený subjektem údajů (za předpokladu, že souhlas nebyl před podáním žádosti o výmaz odvolán). Eventuelně může být právním titulem ke zpracování osobních údajů i jejich využití pro účely přiměřeného využití při novinářské, akademické, umělecké nebo literární činnosti (§ 16 odst. 1 zákona o zpracování osobních údajů).